

Mythologia, Venise, 1567 - I, 08 : Quod unus necessario sit Deus

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre I

[Mythologia, Francfort, 1581 - I, 08 : Quod unus necessario sit Deus](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre I

[Mythologie, Paris, 1627 - I, 08 : Qu'il faut necessairement qu'il y ait un Dieu](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre I

[Mythologie, Lyon, 1612 - I, 08 : Que necessairement il y a un Dieu](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Venise, 1567 - I, 08 : Quod unus necessario sit Deus, 1567

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 14/01/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/792>

Copier

Présentation du document

PublicationVenise, Comin da Trino, 1567

ExemplaireMunich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) , Res/4 Ant. 50

Formatin-4

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination9r°-9v°

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière modification le 25/11/2024

religionem in patriam transfulerunt, cum & antea Græcorum sacrorum ritus permultos haberent, & siquid ad absolutam superstitionem deficeret, illud totū ex Hetruria sæpius acciverint: donec omnium superstitionū error Christus, non modo tantam Deorum impurorum multitudinem profligavit, sed etiam veram, sanctam, & omnibus saluberrimam religionem introduxit: quæ nulla unquam vel leuitate gentium, vel impuritate ac scelere populorum, vel sacerdotum auaritia vel hæreticorum calumniis, labefactabitur. Vbiq̃ue enim veritatē emergere necesse est. Atque tot breuiter dicta sint de diuisione Deorum variarum gentium.

Quid unus necessarius sit Deus.

Cap. VIII.

10

Etsi res est, quæ ad veram theologiam potius, quàm ad fabularum explicationem pertineat, num vnus, an plures esse possint Dii inquirere: tamen quia non prorsus abhorret à theologia fabularū expositio, videtur conuenire huic loco vt breuiter declarentur ea, quæ de vno Deo ab antiquis sapientibus probabiliter dicta fuerunt. Neque vnquam Platonis illam sententiam probandam esse magnopere censui, qui nefas esse dicebat, vbi huiusce vniuersitatis parentē inueneris, in vulgus proferre: quasi vero alia sit omnibus vtilior aut magis necessaria cognitio, quàm omnium bonorum autorem Deum cognoscere, aut rem non cognitam conueniat venerari. Nisi fortasse ita inquirat, nullam oportere vulgus teneri Dei religione ac reuerentia, & nescio quid colere & benevolentia prosequi, quādo amare Deū maxime omnium opus est. Multæ sunt igitur rationes, quæ vnum esse, ac non plures Deos ostendunt: nam si plures sint Dii hunc ipsum Deorum numerum ob singulorum imbecillitatē esse necesse est. Si si sint imbecilli, quo pacto sunt Dii appellandi? hinc enim eo pacto supplices potentiori, & aliquando deficient, quorum vtrumque cum miserum sit, Dei naturæ qui conuenire poterit? videmus siquidem in omnibus animantibus eam esse naturæ providentiam, vt, quanto quæque sunt debiliora, citiusque moriuntur, tanto plura ex his producantur, fecundioraque sint. Quod si tantus erat Deorū numerus, quantum habuerunt antiqui, atque inter hos mares & scæminæ, breui futurum erat vt tot Diis deficeret magistratus & imperia, & nisi otiosi ac desidiosi viuere mallerent, cerdones, & agricolæ, & fabros Deos haberemus, neque terra hominibus habitanda nostris temporibus iam esset relicta. Sed quoniam repugnat Deos esse, & plures esse, & esse mares ac scæminæ, terra tota hominibus relinquitur. Præterea si plures sint Dii, necesse est eos esse vel pari vel impari potentia, vt Xenophanes ait Colophonius. Si sint quidam impares, quo pacto debiliores sint Dii, ipsi uiderint. Sin omnes pares existant, nolensque alius volentem impediat, res iam neque fieri, neque nō fieri poterit, quod non potest sine risu intelligi. Multa igitur odia & pugne assidue inter hos Deos intercedent, quoniam sempiternæ intercedent causæ, quæ nunquam cessabunt: neque enim par parem vnquam, nisi fortuna profligabit. Alterum igitur horum necesse est; vel fortunam Diis etiam dominari, vel perpetuas esse inter Deos discordias & contentiones: quorum neutrum Deo conuenire ullo pacto potest. Est igitur Deus vnus, sempiternus, potentissimus, optimus, felicissimus, quorum nihil potest esse cū animi perturbatione. Non sunt igitur antiquorum Dii, cum plures sint, cum cælum

10

30

40

C conten-

Mythologia.

contentionibus sit plenum, cum multo sint mortalibus miseres, cum eos & dormire dixerint poete, & potationibus atque conuiuiis indulgere, & Veneris stimulis mirifice exagitari. Quis enim nesciat somnum & epulas esse ob corporis debilitatem, cum ille ad labores corpus reficiat, hæc ad naturæ vim conseruandam requirantur? Inde effectum est vt Alexander Macedo se Deum esse adulatoribus prædicantibus responderit, se longe diuersa a diuina natura experiri cum & somnum, & Veneris titillationes sentiat. Quod si horum Deorum natura deficiente nutrimento deficeret, & ad libidinem illi incitarentur, qui possunt non esse mortales, aut qui potest eorum genus nisi repararetur, non deficere? Non sunt igitur Dii illi antiquorum, sed fabulæ illæ partim naturæ res occultas habent, partim mores informant, partim sunt inania vulgi figmenta, vt dicebamus.

Quo pacto Dii antiquorum faciant sempiterni. Cap. IX.

Atque vt pateat vera esse illa, quæ dicta sunt hæcenus de Deorum antiquorum mortalitate, quid de Ioue ipso principe omnium Deorum scriptum fuerit a poetis consideremus, quem modo patrem, modo Regem omnium Deorum vocarunt, sicuti Homerus in primo odyssæ,

10
Ἰὼν δὲ πῶς ἔπος ἀνέειπε ἀνδρῶν, θεῶν τε.
Hos ita compellat hominum pater, atque Deorum.
modo sempiternum, vt Virgilius lib. 1. Aeneidos in his significauit;
ὦ qui res hominumque Deumque
Aeternis regis imperiis, & fulmine terras.
& Orpheus in hymnis;

Ἰὼν ἀνδρῶν τε, θεῶν τε πατήρ.
Iupiter o venerande, Iupiter sempiternæ.
quem eundem facit rerum omnium autorem, vt ex his patet;
30
ὅς ἐστι θεὸς, καὶ πατήρ, καὶ ἀρχὴν ἔχων τοῦ κόσμου.
Ἰὼν δὲ πῶς ἔπος ἀνέειπε ἀνδρῶν, θεῶν τε.
ὅς ἐστι θεὸς, καὶ πατήρ, καὶ ἀρχὴν ἔχων τοῦ κόσμου.
Iupiter alme tuo sunt omnia munere nata.
Diuæ parens Tellus, præcelso vertice montes,
Et maria, & quidquid cælum complectitur altum.
Hunc tamen sempiternum Iouem, & rerum omnium autorem, Virgilius in Dictæo monte Crætæ nutritum existimauit, quem etiam ab apibus educatum fuisse scribit lib. 4. Georgicorum, vt patet in his carminibus;

40
Nunc age, naturas apibus quas Iupiter ipse
Addidit, expediam: pro qua mercede canoros
Curetum sonitus, crepitantiaque æra secuta,
Dictæo cæli Regem pauere sub antro.

Sed illud magis mirum fortasse videbitur, quod neque tamen certum est ubi educatus fuerit hic præclarus & illustris antiquorum deorum pater. Messenii enim apud se natum & educatum fuisse Iouem contendebant, cuius ossæ debant apud se incunabula, & à Neda Ithomeque nutricibus, & à Curetibus seruatum fuisse affirmabant, vt ait Pausanias in rebus Messeniæ. Hæc ipsam de Iouis ortu contentionem ita attigit Callimachus in hymnis;

Ἰὼν, οὐδὲ πῶς ἔπος ἀνέειπε ἀνδρῶν, θεῶν τε.

Ἰὼν,